

Nr 287.

Af herr **Lindhagen**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om meddelande af undervisning i social etik och rättskänsla vid utbildningen af befattningshafvare i rikets tjänst.

Uti motion nr 200 inom Andra kammaren vid 1910 års riksdag ifrågasattes bland annat en reform af den administrativa makten i syfte, att den må byggas på folklig grund och vinna förutsättningar att kunna verka med insikt i samhällsfrågorna och intresse för de sociala missförhållandenas undanröjande.

Detta kan säkerligen ej slutgiltigt ske annat än genom en om-
daning af samhällsskicket och människorna. Åtskilligt bör dock med god vilja kunna redan under nuvarande förhållanden åstadkommas.

Nära till hands ligger det då att spörja sig, hvad som blifvit gjordt för att främja förenämnda kraf vid utbildningen af tjänstemannakåren i gemen. Svaret kan ej blifva mer än ett. Icke den bittersta omtanke ägnas att i undervisningen bereda insteg i sinnena för en rätt uppfattning om betydelsen af en medborgerlig anda till skillnad från en byråkratisk och kapitalistisk anda.

En aning om det nuvarande oeffterrättlighetstillståndet afspeglar sig säkerligen i förslaget om inrättandet af en statsvetenskaplig examen, som skulle något mer än de nuvarande juridiska examina lägga vikt på studiet af nationalekonomi och förvaltningsrätt och mindre på den rena juridiken. Detta kan möjligen alltid verka något litet. Men en sådan examen träffar till en början endast de högre ämbetsmännens utbildning. Förslaget framhåller icke heller att det är erfarenheter om skuggsidorna i lifvet, som behövas, lika mycket som betyg om vissa teoretiska kunskaper, meddelade företrädesvis ur den härskande nationalekonomiska skolans synpunkter. Framför allt förbigår denna

tilltänkta anordning alldeles hvad som här är hufvudsaken, nämligen en fruktbar inverkan på den undervisades sinnelag, ty detta senare är alltid den innersta driffjädern till människornas handlingar både såsom ämbetsmän och privatpersoner.

Den enda undervisning i nämnda anda, som mig veterligen förekommit, innefattas i de s. k. domarreglerna, som »en domare skall sig alldeles efter rätta». Dessa ståta visserligen ännu i våra lagböcker. Men säkerligen har aldrig, åtminstone såvidt jag erfarit, på långliga tider hållits vid universiteten en förstående föreläsning eller ett behjärtadt kollegium öfver detta högviktiga ämne. Vid sidan af den myckna undervisningen i hvad lagens bokstaf formaliter bjuder, riktas aldrig någon maning äfven till det unga byråkratämnet bättre jag.

Hvad vi därför behöfva framför allt är undervisning i social etik och rättskänsla vid utbildningen både af åklagare och af domare och af rikets alla öfriga befattningshafvare från de lägsta till de högsta. Vid universiteten borde inrättas särskilda professurer i dessa ämnen, gemensamma för alla fakulteter.

Då detta spörsmål är af stor vikt samt förenämnda synpunkter torde väsentligen ha förbisetts vid uppgörandet af förslaget till statsökonomisk examen, synes det mig angeläget att Riksdagen beredes tillfälle att afgifva yttrande öfver detta förslag eller de andra åtgärder, som i anledning däraf kunna ifrågasättas.

Med stöd häraf och under åberopande jämväl af motiveringen till näst föregående motion nr 286, hemställer jag:

att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte:

1:o) öfverväga huruvida och på hvad sätt vid utbildning af åklagare och domare samt af rikets alla öfriga befattningshafvare från de lägsta till de högsta undervisning må kunna meddelas i social etik och rättskänsla;

2:o) bereda Riksdagen tillfälle att få yttra sig öfver förslaget till statsvetenskaplig examen eller de åtgärder, som i anledning däraf kunna ifrågasättas.

Stockholm den 6 februari 1911.

Carl Lindhagen.